

2018

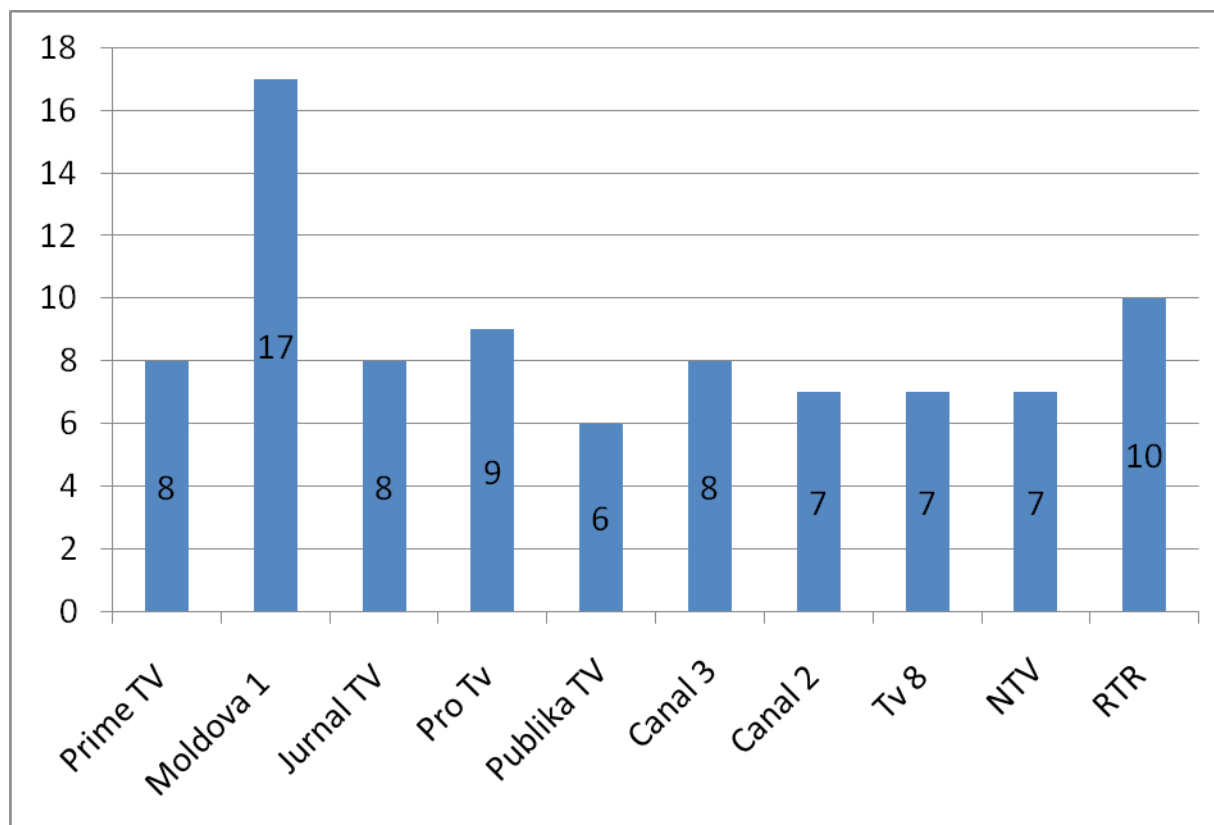
Comunitatea
WatchDog.MD

Valeriu Paşa,
Irina Sterpu

[MONITORIZAREA PREZENȚEI CONCURENȚILOR ELECTORALI ÎN ȘTIRILE TV (11-14 MAI).]

Studiul este realizat cu suportul European Endowment for Democracy, viziunile exprimate aparțin autorilor și nu corespund neapărat cu viziunile finanțatorului.

Perioada a vizat buletinele de știri din prime-time de la 10 cele mai urmărite posturi TV din Chișinău, conform datelor BOP din primăvara anului 2018¹. În perioada monitorizată au fost difuzate la posturile TV 87 știri care vizează subiecte electorale. Numărul total de știri difuzate de fiecare post TV este indicat în graficul de mai jos (Graficul 1).

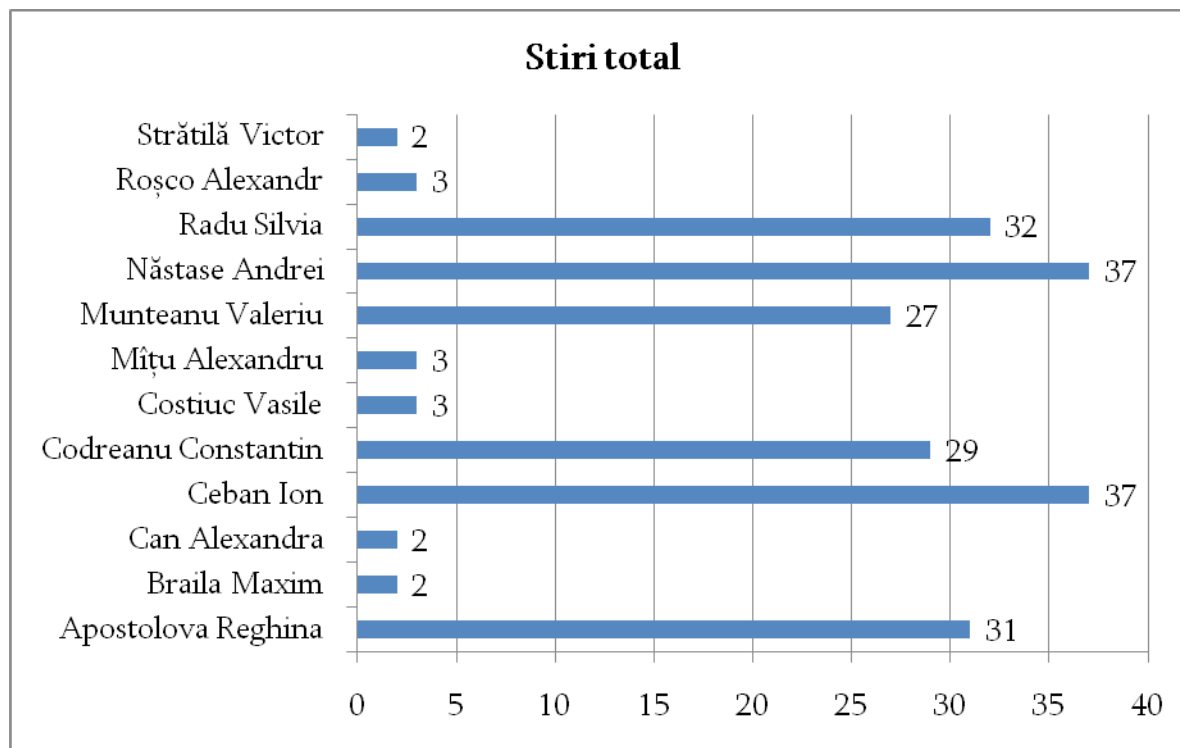
Graficul 1. Numărul total de știri despre subiecte care vizează alegerile din Chișinău la fiecare post TV monitorizat.

Statistici relevante.

În perioada monitorizată au fost în total 209 mențiuni a tuturor candidaților în cadrul unei știri. Numărul de știri despre fiecare candidat este reflectat în graficul de mai jos (Graficul 2). Numărul total de știri pozitive, neutre și negative despre fiecare candidat este prezentat în tabelul 1. Observăm că 6 din 12 candidați au acumulat peste 20 de mențiuni la diferite posturi în 4 zile, alții 6 mai puțin de 6. Trebuie să indicăm asupra faptului că, în mare măsură, numărul mic de mențiuni a candidaților derivă din lipsa de activități publice a acestora care ar putea deveni subiecte de știri. Observăm că 9 din 12 candidați au fost

¹ http://ipp.md/wp-content/uploads/2018/05/BOP_05.2018_sondaj.pdf

prezentați echilibrat dacă vom lua spațiul informațional televizat per ansamblu. Situația este însă total diferită în cazul a 3 candidați – Andrei Năstase, Silvia Radu și Ion Ceban.

Grafi

cul 2. Numărul total de știri despre fiecare candidat în perioada monitorizată (11-24 mai).

	Stiri total	Stiri Pozitive	Stiri neutre	Stiri negative	Raport pozitiv vs negativ
Apostolova Reghina	31	0	31	0	0
Braila Maxim	2	0	2	0	0
Can Alexandra	2	0	2	0	0
Ceban Ion	37	6	30	1	5
Codreanu Constantin	29	2	26	1	1
Costiuc Vasile	3	0	3	0	0
Mîțu Alexandru	3	0	3	0	0
Munteanu Valeriu	27	1	25	1	0
Nastase Andrei	37	3	22	12	-9
Radu Silvia	32	15	14	3	12
Roșco Alexandr	3	0	3	0	0
Strătilă Victor	2	0	2	0	0

Tabelul 1. Numărul și tipul de știri despre fiecare candidat și raportul între numărul de știri negative și pozitive.

Zece știri negative apărute în doar 4 zile despre Andrei Năstase au asigurat acestuia un scor de minus 9, ceea ce îl face cel mai negativ prezentat candidat în știri. De partea cealaltă, Ion Ceban este prezentat preponderent favorabil, având cu 5 știri pozitive mai multe decât negative. Lider detașat la capitolul prezentare favorizată este Silvia Radu care a apărut în 15 știri care o pun în lumină foarte pozitivă și doar în 3 – în context negativ. Este o continuare, în mare măsură, a tendinței pe care am remarcat-o în cadrul monitorizării perioadei pre-electorale².

Este totuși o noutate considerabilă față de perioada de la finele lunii mai, a scăzut considerabil numărul de știri care îl plasează în lumină pozitivă pe Andrei Năstase și a crescut exponențial numărul de știri care îl plasează într-un context tendențios negativ. Dacă vom analiza care sunt televiziunile care au influențat acest raport, vom vedea că putem vorbi despre o televiziune afiliată PSRM și a grupului de presă GMG, deținut direct sau prin intermediari de către președintele PDM – Vlad Plahotniuc.

În Anexa 1 putem vedea toate știrile din fiecare zi despre fiecare candidat și ce fel de știri sunt acestea. Din 5 știri care l-au plasat pe Ion Ceban în context favorabil, 3 au fost difuzate de un singur post – NTV, la postul JurnalTV a apărut o știre neutră, una negativă și una pozitivă, la Moldova 1 a apărut una pozitivă și 7 neutre. Altfel decât în context pozitiv, Ceban nici nu a apărut la NTV, ceea ce denotă partizanat din partea acestei televiziuni.

În cazul lui Andrei Năstase, 10 din 12 știri care îl plasează în context negativ a au apărut la 4 posturi TV din grupul GMG. Majoritatea absolută a acestor știri sunt și extrem de manipulatorii, prezintă evenimentele trunchiat. Este vizibilă intenția de a crea o imagine cât mai negativă candidatului Năstase de către cele 4 televiziuni care și-au asumat obligațiunea să nu reflecte în careva mod campania electorală.

În cazul Silviei Radu, 14 din 15 știri care o plasează în context favorabil excesiv au fost difuzate de către posturile din grupul GMG. Concluzia la care am ajuns în urma monitorizării jurnalelor de știri din perioada pre-electorală – televiziunile care îi aparțin lui Vlad Plahotniuc continuă să facă partizanat în susținerea Silviei Radu, încălcând normele jurnalistice și legislația electorală. Un alt caz ieșit din comun pe care nu putem să nu îl menționăm este interviul de peste 10 minute acordat de Silvia Radu televiziunii RTR chiar în cadrul buletinului de știri din 12 mai. Pe lângă faptul că alți candidați nu au beneficiat de

² <http://ipn.md/ro/societate/91048>

astfel de oportunități din partea acestui post TV (cu excepția Reghinei Apostolova în data de 5 mai 2018), a fost prezentată o singură opinie, chiar dacă întrebările au fost obiective și nepărtinitoare.

Comportamentul posturilor TV, cazurile de încălcare a legislației electorale.

Postul public de televiziune Moldova 1.

Postul public de Televiziune a înregistrat un comportament foarte echilibrat și a reflectat cel mai activ mersul campaniei electorale pentru funcția de primar general al Chișinăului. Moldova 1 a avut mai multe știri care au plasat candidații în context favorabil, dar nu a admis elemente manipulatorii de redactare sau inducere a unei anumite opinii prin textul știrilor. Știrile pozitive au reflectat opinia/mesajul candidaților respectivi sau a susținătorilor acestora. Au fost difuzate câteva știri care au plasat candidații Silvia Radu (2) și Andrei Năstase (1) în context negativ. Aceste știri au vizat declarații ale altor candidați sau exponenți publici. NU conțin elemente exagerate sau nemotivate. Două dintre știri au vizat programele candidaților și au devenit negative pentru că nu au reflectat poziția acestora, Năstase și Radu refuzând să utilizeze dreptul la replică. Nu au fost atestate încălcări ale legislației sau imparțialității din partea postului TV Moldova 1. Putem concluziona că postul public de televiziune a reflectat cel mai bine și corect mersul campaniei, spre deosebire de devierile atestate în perioada pre-electorală³.

Singurul element manipulator atestat în perioada monitorizată ține nu de candidați, dar de postul Moldova 1 însăși. Astfel, în știrea difuzată la data de 11 mai care a reflectat rezultatele monitorizării realizate de către Comunitatea "WatchDog.MD" în perioada pre-electorală (22-28 martie), observațiile critice enunțate sunt comparate cu datele rapoartelor CJI, fiind prezentate în contradicție. O astfel de comparație nu este corectă deoarece se referă la perioade diferite de monitorizare.

Postul PrimeTV.

Postul PrimeTV a avut un conținut foarte dezechilibrat și a admis cel puțin 11 încălcări ale legislației, difuzând știri cu subiecte electorale fără a le include în rubrică separată și fără a depune la CCA concepția de reflectare a campaniei electorale. Prime continuă să încalce obligația asumată de a nu reflecta alegerile. Din 8 știri care au vizat subiecte electorale, 7 îi prezintă pe unul sau mai mulți concurenți în mod tendențios. Comportamentul partizan este evident, dat fiind faptul că sunt atestate 4 cazuri în care Silvia

---

³ <http://ipn.md/ro/societate/91048>

Radu a fost plasată în context pozitiv și tot atâtea care l-au plasat în context negativ pe Andrei Năstase.

Corectitudinea jurnalistică a știrilor pe subiecte electorale la Prime în perioada vizată este sub orice norme acceptabile. Conurenților vizați nu li se oferă dreptul la replică, nici măcar nu se fac tentative de a-i contacta pentru o reacție. Sunt scoase din alte contexte declarații ale lui Andrei Năstase și incluse în știri ca fiind poziția acestuia, punându-l în lumină și mai proastă. În cazul știrilor despre Silvia Radu se atestă de fiecare dată inducerea unei anumite opinii prin trunchierea evenimentelor, evitarea opiniilor și faptelor care o defavorizează, au fost admise de fiecare dată comentarii tendențioase în știri. În cazul lui Andrei Năstase s-a ajuns la cazuri chiar curioase dar relevante. Un astfel de caz este știrea despre întâlnirea fortuită între candidatul Năstase și Andrian Candu. Postul Prime, ca și alte posturi din grupul GMG, l-a arătat insistent pe Nastase dând mâna cu speakerul. Este un procedeu evident de inducere a opiniei unei relații bune între cei doi, ceea ce afectează în mod evident negativ potențialii alegători ai lui Năstase.

Cele mai multe activități ale concurenților nu au fost reflectate, motive pentru știri au fost doar declarații sau fapte care o puneau în lumină pozitivă pe Silvia Radu sau în lumină negativă pe Andrei Năstase.

Postul JurnalTV.

Postul JurnalTV a avut un conținut destul de echilibrat, în comparație cu tendințele depistate pentru perioada pre-electorală. Au fost reflectate doar o parte destul de mică dintre activitățile electorale. 3 știri din 8 au avut caracter negativ sau pozitiv la adresa unor concurenți. Au fost atestate 3 cazuri când știri care au reflectat concurenții electorali nu au fost incluse în rubrică specială. În cazul știrilor conflictuale care i-au vizat pe concurenți, a fost obligatoriu oferit dreptul la replică și poziția celui vizat a fost prezentată, dacă s-a oferit.

Într-un caz Ion Ceban și în unul Andrei Năstase au fost prezentați pozitiv, fiind prezentată doar opinia/mesajul lor în știrea despre promisiunile electorale. În perioada monitorizată au fost 2 știri care i-au plasat în context negativ pe Ion Ceban și pe Silvia Radu. Ambele au avut la bază fapte obiective și nu au trunchiat informații sau inclus comentarii manipulatorii.

Postul ProTV Chișinău.

ProTV a avut un număr destul de mare de știri pe subiecte electorale, nu a admis nici o încălcare a legislației în cadrul buletinelor de știri. Absolut toată știrile despre candidați au fost echilibrate și nu au favorizat sau defavorizat în careva fel pe aceștia. Rubricile dedicate

sunt vizibile prin aspect grafic și sonor. Un caz aparte este felul în care au fost reflectate rezultatele sondajelor. În știrea despre sondajul prezentat pe 11 mai de către CCSM, ProTV a cerut și făcut publică poziția fiecăruia dintre cei 12 candidați. În știrile despre sondaje, ProTV a insistat de fiecare dată să prezinte sursa declarată a banilor pentru desfășurarea acestora. În știrea care a reflectat datele sondajului făcut de firma Intelect Grup, s-a vorbit despre legătura dintre directorul firmei și Vlad Plahotniuc, ceea ce corespunde, cu siguranță, interesului de informare corectă a publicului. Putem afirma că postul ProTV a avut cea mai neutră și corectă reflectare a campaniei electorale în buletinele de știri.

Posturile PublikaTV, Canal 2 și Canal 3.

În perioada 11-14 mai, aceste posturi TV din grupul GMG, deși ulterior declaraseră că nu vor prezenta campania electorală locală, au difuzat știri despre viitoarele alegeri la funcția de primar fără a oferi o rubrică aparte acestui subiect. PublikaTV, Canal 2 și Canal 3 au continuat să contureze o imagine pozitivă candidatului independent Silvia Radu, au neglijat anumiți concurenți electorali și nu au respectat pluralismul de opinie. Alegerile locale nu au fost prezentate în mod echidistant și obiectiv. Toate 11 știri de la aceste canale, fie că au prezentat sondaje sau alte evenimente, au fost pozitive despre Silvia Radu, timp în care ceilalți candidați fie au fost prezentați neutru, fie într-o lumină negativă. Știrile ce au vizat candidații Constantin Codreanu, Valeriu Munteanu și Ion Ceban au fost neutre, despre Andrei Năstase au fost și neutre și negative, iar despre Reghina Apostolova doar neutre.

Sondajele prezentate de aceste canale nu au fost urmate de păreri ale candidaților. În aceste știri se pune accentul pe faptul că Silvia Radu și Ion Ceban vor ajunge cu siguranță în turul doi, iar Silvia Radu are cele mai multe șanse de câștig. Candidatul la funcția de primar din partea PPDA, este menționat că ar avea puține șanse de a ajunge în turul doi. De subliniat este și faptul că restul candidaților la funcția de primar Vasile Costiuc, Alexandr Roșco, Victor Stratilă, Alexandra Can, Maxim Brăila și Alexander Mițu nici nu au fost aduși în discuție în cadrul sondajelor sau a știrilor prezentate. Atunci când liderul PPDA, Andrei Năstase este acuzat de Valeriu Munteanu, limbajul utilizat în știre este unul total neobiectiv, astfel că Năstase este pus într-o lumină negativă. Canalul PublikaTV a descris declarațiile lui Munteanu la adresa programului „neuropean” în forma exprimării “Munteanu a făcut praf pogramul electoral al lui Andrei Năstase.” Cel din urmă nu a fost contactat pentru a comenta declarațiile candidatului din partea PL.

Per total, aceste posturi continuă să susțină vizibil candidatului independent Silvia Radu de către posturile. Astfel, din 21 știri difuzate 11 sunt pozitive despre candidatului independent.

Mai puține știri comparând cu alte săptămâni monitorizate, totuși observăm o bună parte din candidați nu au fost contactați pentru a oferi replici la anumite critici, iar alți candidați rămân total în umbră, nerespectându-se dreptul la o prezență echilibrată a candidaților la posturile TV. În același timp, un obiectiv aproape la fel de important al acestor canale este producerea de știri negative despre Andrei Năstase.

Postul TV8.

Postul TV8 a avut o reflectare obiectivă a subiectului alegerilor, oferind conform normelor o rubrică aparte temelor electorale și candidaților. Canalul TV a cerut replici sau opinii de fiecare dată când a fost criticat un anumit candidat. Știrile au fost echilibrate și lipsite de orice manipulare. Atestăm că la prezentarea sondajelor, fiecare candidat înscris în cursa electorală este prezentat conform datelor prezentate obținute. Nu a fost admisă nici o încălcare a legislației, iar caracterul știrilor a fost unul echidistant.

Postul NTV Moldova.

Postul NTV Moldova a continuat în mod vizibil să susțină candidatura lui Ion Ceban la funcția de primar al capitalei prin prezentarea știrilor pozitive despre acesta și prin exprimarea suportului vizibil din partea PSRM. Canalul a avut rubrică electorală, dar ceilalți candidați în cursă au fost defavorizați, știrile dând dovadă de lipsă de pluralism de opinie. Dacă un concurent aduce critici sau are anumite opinii ce nu neapărat îl susțin pe Ion Ceban (cazul lui Valeriu Munteanu), atunci cel ce critică este pus în lumină negativă în știrea dată. Aproximativ 5 încălcări au fost depistate, știri părtinitoare în favoarea lui Ion Ceban, comportament partizan, dar și contexte negative ale anumitor candidați pentru a favoriza imaginea candidatului PSRM la funcția de primar al Chișinăului. Atât Constantin Codreanu, Andrei Năstase și Valeriu Munteanu au fost indirect prezentați negativ, fără a li se acorda dreptul la replică, cum ar fi cazul în care Reghina Apostolova urmărește să dea în judecată candidatul PPDA și PUN pentru că au susținere din exterior.

Postul RTR Moldova.

Canalul RTR Moldova a încălcat considerabil legislația în data de 12 mai 2018, la emisiunea „*Вести Недели*”⁴ de la orele 20:00. Respectiv de la minutul 27 până la minutul 38, invitata emisiunii a fost candidatul independent Silvia Radu. S-a încălcat astfel, obligația de a prezenta echilibrat concurenții electorali, chiar dacă întrebările prezentatoarei au fost obiective. Conform RTR Moldova, doar Reghina Apostolova⁵ și Silvia Radu au dreptul la opinie și la timp de emisie pentru a-și prezenta programul electoral, fără a avea vreun

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=glnXeDOFpfs>

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=ms2PTQmNmPE&t=2152s>

oponent în emisie pentru a dezbate anumite subiecte. Aceasta a fost unica încălcare, de altfel gravă, în rest toate știrile au fost neutre, chiar dacă anumiți concurenți electorali nu au fost prezentați, ori nu li s-a cerut opinia despre sondajele prezentate. Încă o dată observăm că deși echidistant pe alocuri, RTR Moldova are mai multe știri în favoarea Partidului Șor și în favoarea Silviei Radu. Toate știrile, în afară de apariția din 12 mai a Silviei Radu au fost prezentate în rubrică electorală în mod nepărtinitor și obiectiv.

Metode de manipulare a opiniei publice. Studii de caz.

Dacă vom analiza imaginea de ansamblu oferită de posturile TV, vom atesta un dezechilibru în ceea ce privește cei trei candidați menționați mai sus. Aceste dezechilibre nu sunt doar rezultatul numărului de știri, dar și felului cum acestea au fost elaborate. Am depistat mai multe situații care merită o examinare mai detaliată.

Dezinformare prin neinformare.

Cel mai des se întâmplă în cazul prezentării diferitor evenimente publice – conferințe de presă, prezentări de sondaje. Au abuzat de acest procedeu toate cele 4 posturi TV din grupul GMG. Astfel, toate declarațiile sau informațiile care nu o favorizează pe Silvia Radu nu au fost reflectate. Sunt prezente și elemente de știri false. De exemplu în știrea despre sondajul CCSM a fost accentuat faptul că doar Silvia Radu ar avea șansa să îl învingă pe Ion Ceban în turul II, în timp ce sondajul dat îl dă ca potențial câștigător în turul 2 și pe Constantin Codreanu, în cazul că ar accede împreună cu Ceban.

În știrile difuzate de cele patru posturi din grupul GMG ca urmare a rezultatelor Barometrului de Opinie Publică, Silvia Radu este prezentată ca cea care va câștiga neapărat turul 2, iar Andrei Năstase că va pierde în fața oricărui contracandidat. Această interpretare este una manipulatorie și nu reflectă datele publice a sondajului, deoarece în fiecare scenariu există un număr extrem de mare de indeciși, iar procentele candidaților reflectă doar tendințe de moment, nicidecum prognoze.

Un alt exemplu este conferința de presă a lui Valeriu Munteanu în care a criticat dur programele electorale ale lui Andrei Năstase, Ion Ceban și Silvia Radu. Toate cele 4 canale din grupul GMG au prezentat doar criticile la adresa lui Năstase, fără a menționa critica față de programul Silviei Radu în cadrul aceluiași eveniment. Or anume acest program a fost criticat cel mai dur. Mai mult, este prezentat un argument destul de speculativ – se vorbește că programul lui Năstase ar încălca prevederile Acordului de Asociere cu UE, dar nu este explicat ce anume în acest acord ar putea fi încălcat.

Sondajele ca sursă pentru manipularea opiniei alegătorilor.

În perioada monitorizată au fost prezentate 3 sondaje de opinie. În cazul a doar unul există o sursă de finanțare credibilă – Barometrul Opiniei Publice. În timp ce un post TV a refuzat să difuzeze date despre sondaje pentru alegerilor locale (JurnalTV), ceea nu este neapărat corect în raport cu informarea publicului, posturile TV din grupul GMG au utilizat datele sondajelor pentru a produce știri manipulative. Datele tuturor 3 sondaje au fost prezentate trunchiat. În 2 cazuri s-a admis inserarea unor comentarii vădit favorabile care au menirea să convingă publicul privitor că un număr mare de cetățeni o susțin pe Silvia Radu și acest lucru este bun.

Din păcate, legislația nu obligă autorii sondajelor să prezinte nici dovezi despre veridicitatea acestora, nici măcar dovada că pentru acestea s-ar fi cheltuit bani sau dovada provenienței banilor respectivi. În acest fel, oricine poate să declare la CEC că a făcut un sondaj și să îl prezinte public, fără măcar să fi intervievat pe cineva. Rezultatele pretinsului sondaj ar putea fi scrise și prezentate cu scopul de a favoriza sau defavoriza anumiți candidați. Manipularea prin intermediul sondajelor truate a fost cu siguranță prezentă în această campanie electorală, dar și în cele trecute. Pe lângă scopul general, observăm că devin și sursă pentru știri manipulative.

Pentru a evita imixtiunea în alegeri prin intermediul sondajelor truate, legislația electorală trebuie obligatoriu amendată. Pe lângă declarația la CEC, autorii trebuie obligați să prezinte acte doveditoare ale efectuării cheltuielilor adiacente realizării sondajului care va fi făcut public (inclusiv salarii, impozite, chirie etc.), iar FISC-ul să fie obligat să monitorizeze prin controale fiscale lunare executorii de sondaje în perioada electorală, astfel încât să poată certifica corectitudinea cheltuielilor. Pe lângă aceasta, realizatorii de sondaje trebuie să fie obligați să arate sursa de proveniență a banilor, fără a putea nota donații de la persoane fizice ci doar transferuri bancare de la beneficiari. Motivarea realizării sondajului "prin muncă voluntară" nu trebuie să fie eligibilă pentru prezentări publice.

Concluzii și recomandări.

Situația mediului audio-vizual în perioada campaniei electorale pentru alegerile locale noi din data de 20 mai scot în față o serie de probleme sistemice pentru funcționarea sistemului democratic în Republica Moldova. Inacțiunile CCA ca urmare a sesizărilor depuse și a rapoartelor independente de monitorizare publicate în perioada electorală sunt urmare a aplicării tendențioase a legii de către reglementatorul dat în susținerea unui concurent electoral și a susținătorului acestuia. Refuzul CCA de a monitoriza canalele TV din grupul GMG pe durata campaniei electorale este o încălcare a legislației naționale de către

reglementator. Ori, legea nu prevede nicidecum că un anumit post TV poate să declare că nu va reflecta campania electorală și în acest caz nu mai trebuie monitorizat.

Cât ține de comportamentul posturilor TV, trebuie să remarcăm că există diferențe considerabile față de perioada pre-electorală reflectată în monitorizarea precedentă⁶. Posturile Moldova 1 și ProTV pot fi considerate cele care au reflectat cel mai echilibrat și activ campania electorală, TV8 și Jurnal TV au asigurat o reflectare corectă, deși cel din urmă a admis anumite erori prin neincluderea unor știri în rubrică specială. Postul RTR a avut un comportament asemănător cu perioada pre-electorală. Concurenții au fost reflectați neutru, cu excepția Silviei Radu care a beneficiat de un interviu în prime-time duminica, chiar în emisiunea de știri, de același drept s-a bucurat la 5 mai candidata Partidului Șor. Astfel, rămânem pe poziția că RTR face parțial partizanat politic pentru Silvia Radu și Ilan Șor. Postul NTV continuă să facă partizanat vizibil pentru Ion Ceban în buletinele de știri. Posturile Prime, Canal 2, Canal 3 și PublikaTV au continuat să încalce legislația și normele jurnalistice, să îi formeze prin știri manipulative imagine pozitivă candidatei Silvia Radu și negativă candidatului Năstase.

Impactul inacțiunii CCA și prezenței știrilor manipulative la TV, combinată cu numărul mare de conținut fals în mediul on-line (conținut pe care CCA nu îl poate limita) ridică semne serioase de întrebare privind caracterul liber al alegerilor. Conform datelor celui mai recent Barometru al Opiniei Publice, pentru cel puțin 50% dintre locuitorii capitalei posturile TV din grupul GMG reprezintă o sursă importantă de informare, pentru 30% dintre respondenți, cele 4 posturi TV constituie principala sursă de consum al știrilor. Încă 6% declară ca primă sursă de informare postul NTV⁷. Pentru încă 10% dintre respondenți, această sursă este postul RTR, care a dat dovadă de partizanat parțial.

Adică pentru în jur de jumătate din alegătorii din Chișinău a fost încălcată asigurarea unei informări echilibrate în campania electorală, așa cum o prevede legea. Conform rigorilor Consiliului Europei, formulate de către Comisia de la Veneția, alegerile trebuie să fie libere și corecte, caracterul liber al alegerilor este compus din două elemente esențiale – libertatea de a forma o opinie și libertatea de exprimare a opiniei. Din Ghidul de bune practici în materie electorală a Comisiei de la Veneția, desprindem următoarea explicație:

”Libertatea alegătorilor de a-și forma o opinie se suprapune parțial cu egalitatea șanselor. Ea implică ca, statul și autoritățile publice în general să respecte obligația lor de neutralitate, mai ales în ce privește utilizarea

⁶ <http://ipn.md/ro/societate/91048>

⁷ <http://ipp.md/2018-05/barometrul-opiniei-publice-mai-2018/>

mijloacelor de informare în masă, afișajul, exercitarea dreptului de a organiza demonstrații pe străzile publice și finanțarea partidelor și a candidaților.”

Concluzionăm că lipsa unui mediu neutru, inacțiunile CCA de a aplica legea și de a asigura formarea unei opinii libere, dar și lipsa condițiilor pentru libera formare a opiniei este rezultatul admiterii de către organele statului a imixtiunilor unor actori partizani în procesul electoral, fără să respecte legea. Mai simplu spus, CCA se va face vinovat dacă alegerile din 20 mai nu vor fi recunoscute libere. În condițiile când jumătate dintre alegători sunt afectați de știri false sau manipulative, livrate sistematic, rezultatul alegerilor deja este viciat.

Pentru a evita spațiul de manevră pe care îl utilizează cu rea voință CCA, este nevoie de modificare urgentă a legislației în domeniul audio-vizualului. CCA trebuie să lucreze în perioada electorală în același regim cu CEC, să examineze orice cerere sau sesizare în maxim 3 zile de la depunere, prin analogie cu procesele judiciare în perioada electorală. De asemenea, legea trebuie să prevadă monitorizarea obligatorie a tuturor posturilor TV în perioada electorală de către CCA. De aceste modificări e nevoie în condițiile obiective din Republica Moldova, în mod normal, CCA dispune de toate instrumentele legale pentru a asigura un mediu informațional TV neutru în timpul campaniilor electorale. Ceea ce lipsește în mod vădit este independența majorității membrilor CCA și buna intenție în exercitarea funcției deținute.